

Aşırı Turizmin Kent Yaşam Memnuniyetine Etkisi: Eskişehir Odunpazarı Örneği (The Effect of Overtourism on Urban Life Satisfaction: The Case of Eskişehir Odunpazarı)

*Barış DEMİRCİ^a , İlayda YILMAZ^b Yasin Emre OĞUZ^c

^a Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Tourism, Department of Gastronomy and Culinary Arts, Eskişehir/Turkey

^b Eskişehir Osmangazi University, Institute of Social Sciences, Department of Tourism Management, Eskişehir/Turkey

^c Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Tourism, Department of Tourism Management, Eskişehir/Turkey

Makale Geçmişi

Gönderim Tarihi:18.02.2020

Kabul Tarihi:07.11.2020

Anahtar Kelimeler

Aşırı turizm

Kent yaşam memnuniyeti

Yerel halk

Yapısal eşitlik
modellemesi

Eskişehir

Öz

Ulaşım teknolojilerinde yaşanan gelişmeler Dünya genelinde turizm faaliyetlerine katılan kişi sayısını her geçen yıl daha da arttırmaktadır. Bu sayıdaki artışın pozitif yanları olduğu gibi negatif yanları da bulunmaktadır. Bu negatif yanlarından biri de aşırı turizm (overtourism) olarak adlandırılan kavramdır. Bu araştırmada, son yıllarda turistler tarafından sıklıkla ziyaret edilen bir destinasyon haline gelen Eskişehir Odunpazarı Evleri bölgesi aşırı turizm açısından değerlendirilmiştir. Araştırmanın amacı ise yerel halkın aşırı turizme yönelik algılarının kent yaşamından memnuniyetlerini ne şekilde etkilediğinin belirlenmesidir. Araştırma kapsamında öncelikle aşırı turizm kavramının tanımı ve tarihsel gelişimi kavramsal olarak ele alınmıştır. Araştırmanın devamında ise Eskişehir Odunpazarı Evleri bölgesinde ikamet eden yerel halkın aşırı turizm ile ilgili algıları nicel araştırma yöntemlerinden anket tekniği kullanılarak ölçülmüştür. Araştırmanın evrenini Eskişehir Odunpazarı Evleri bölgesinin çevresinde ikamet etmekte olan yerel halk oluşturmaktadır. Bu kapsamda örneklem olarak belirlenen 402 katılımcıya yüz yüze anket formu doldurtulmuştur. Toplanan veriler çok değişkenli istatistik yöntemlerinden biri olan yapısal eşitlik modellemesi aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma sonunda aşırı turizmin alt boyutları olarak belirlenen çevresel, kültürel ve sosyal algıların kent yaşamından memnuniyeti negatif yönlü olarak, ekonomik algının ise pozitif yönlü olarak etkilediği tespit edilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda karar vericilere önerilerde bulunulmuştur.

Keywords

Overtourism

Urban Life Satisfaction

Residents

Structural Equation Modelling

Eskişehir

Abstract

The advances in transportation technologies enlarge the number of tourists worldwide every year. This increase in number has both positive and negative sides. The one of these negative aspects are the overtourism. In this research, Eskişehir Odunpazarı, which has become a destination frequently visited by tourists in recent years, has been evaluated in terms of overtourism. This research aims to determine how the perceptions of local people towards overtourism affect their urban life satisfaction. Firstly, the definition of overtourism and its historical development was dealt with conceptually in this research. In the following of this research, the perceptions of the residents in the Eskişehir Odunpazarı concerning overtourism were measured by using the questionnaire method. The population of this research consist of the resident around the Eskişehir Odunpazarı. In this context, face to face questionnaire was filled out to 402 participants. The collected data were analyzed by structural equation modeling. Results indicate that environmental, cultural and social factors affect the urban life satisfaction negatively. On the other hand, the economic factor affect the urban life satisfaction positively. Hence, the suggestions were made to decision-makers.

Makalenin Türü

Araştırma Makalesi

* Sorumlu Yazar

E-posta: bdemirci@ogu.edu.tr (B. Demirci)

DOI: 10.21325/jotags.2020.680

GİRİŞ

Ulaşım teknolojilerinde yaşanan gelişmeler dünya genelinde turizm faaliyetlerine katılan kişi sayısını her geçen yıl daha da arttırmaktadır. Bu sayıdaki artışın pozitif yanları olduğu gibi negatif yanları da bulunmaktadır. Bu negatif yanlarından biri de aşırı turizm (overtourism) olarak adlandırılan kavramdır (Sheivachman, 2016; Duyar & Bayram, 2019). Aşırı turizm kavramı bir bölgedeki taşıma kapasitesinin maksimum düzeye ulaşması anlamına gelmektedir. Taşıma kapasitesinin aşılması durumunda yerel halkın kent yaşam kalitesine yönelik algılarının ve bölgenin sürdürülebilirliğinin olumsuz etkilendiği görülmüştür (Avcı, 2007; Yumuk & Altıntaş, 2019). Aşırı turizm ile birlikte yaşam kalitesinde yaşanan değişimler kentin tamamı üzerinde etkili olmaktadır. Kent üzerindeki olumsuz çevresel etkilerinin yanı sıra orada yaşayan yerel halk üzerinde de birtakım etkilere neden olmaktadır (Türker, Selçuk & Özyıldırım, 2016). Diğer bir ifadeyle, bölgenin tamamı bu etkilere olumlu ya da olumsuz şekilde maruz kalmaktadır. Turizm sektörü hem Türkiye hem de dünya için önemli bir gelir kaynağı sağlayan, istihdam yaratımında aktif rol oynayan bir sektördür (Yıldız, 2011). Bu nedenle, turizm sektörünün gelişimi planlı ve dengeli bir şekilde sağlanmalıdır. Aşırı turizm etkisi turizmin dengesiz büyümesine neden olmaktadır. Sürdürülebilirliği ve gelir devamlılığını sağlayabilmek için turizmin gelişimini etkileyecek olumsuz faktörlerin tespiti yapıp en aza indirgenmeye çalışılmalıdır. Aşırı turizmin de bu olumsuz etmenlerden bir tanesi olmasından ötürü, hem olumsuz etkileri hem de buna maruz kalabilecek potansiyel bölgelerin tespitinin yapılması ve doğru bir planlama yönteminin uygulanması turizm açısından büyük bir önem teşkil etmektedir (Duyar & Bayram, 2019).

Bu araştırmanın çıkış noktasını da aşırı turizmin yerel halk üzerinde etkilerinin tespit edilmesi oluşturmaktadır. Buradan hareketle araştırmanın amacı Eskişehir Odunpazarı Evleri bölgesinde ikamet eden yerel halkın aşırı turizme yönelik algılarının kent yaşam memnuniyetlerine etkilerinin tespit edilmesi şeklinde belirlenmiştir. Araştırma verilerinin toplanmasında anket tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmanın analiz aşamasında ise yapısal eşitlik modellemesi kullanılmıştır. Literatür incelendiğinde bu konuda yapılmış çok fazla çalışma olmadığı belirlenmiştir. Yapılan çalışmaların ise genellikle memnuniyet ölçekleri üzerinden yapıldığı ve bunun sonucunda olumsuz çıkan ifadelerin aşırı turizm olarak yorumlandığı görülmüştür. Bu çalışmada ise literatürde yer alan çalışmalar üzerinden (Diener, Emmons, Larsen & Griffin, 1985; Kim, Gursoy & Lee, 2006; Kim, Uysal & Sirgy, 2013) doğrudan aşırı turizme ve alt boyutlarına yönelik bir ölçme aracı kullanılarak kent yaşamından memnuniyet üzerine etkileri incelenmiştir. Bu durum hem araştırmanın önemini hem de özgün değerini oluşturmaktadır.

Literatür ve Hipotezler

Araştırmanın bu bölümünde aşırı turizm ve kent yaşam memnuniyeti kavramları literatüre dayandırılarak açıklanmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında doğruluğu sınanacak olan araştırma modeli ve hipotezler ortaya konulmuştur.

Aşırı Turizm

Bazı bölgeler sahip oldukları doğal kaynaklar, çevresel güzellikler ve popülerite gibi etkenlerden dolayı turistler tarafından çok fazla ilgi görmektedir. Özellikle ulaşım imkânlarının gelişmesi ve sosyal medyanın kullanımının yaygınlaşması belirli bölgelerin cazibelerinin daha da artmasını sağlamıştır. Günümüz teknolojisinde insanlar hem deneyimlerini hem de memnuniyet ve şikayetlerini çok kısa bir süre içerisinde birbiriyle paylaşabilmektedirler. Böylece ziyaret edilen destinasyonların popüleritesi ve sosyal medyadaki görünürlüğü çok hızlı bir şekilde

artabilmektedir. Son dönemlerde çok fazla talep görmeyen bazı tarihi mekânlar bile sosyal medyanın etkisi ile turistler tarafından ilgi odağı haline gelmiştir. Ancak bu durum, ilgili destinasyonların aşırı turizm gibi olumsuz faktörlerden de etkilenmesine neden olmaktadır.

Yapılan literatür taramasında, aşırı turizm kavramı ile ilgili çok fazla çalışma olmadığı görülmüştür. Bunun temel nedeni ise yıllardır teorik olarak bilinmesine rağmen kavram olarak aşırı turizmin literatüre 2016 yılında girmesidir (Sheivachman, 2016). Buna göre aşırı turizm bir destinasyona yönelik talebin, destinasyonun karşılayabileceği taşıma kapasitesinin üzerine çıkması şeklinde ifade edilmektedir (Yumuk & Altıntaş, 2019). Diğer bir ifadeyle aşırı turizm, bir bölgenin ya da bölgenin belli bir bölümünün çok fazla turist ziyaretine ev sahipliği yapması nedeniyle bölge halkının yaşam kalitesi üzerine olumsuz etkilerin tamamı şeklinde ifade edilmektedir (DTÖ, 2020). Konu ile ilgili literatür taramasına göre aşırı turizmin yaratmış olduğu negatif etkilerin, faaliyetin gerçekleştiği bölgenin yerel halkı üzerinde de oldukça etkili olduğu görülmüştür. Gerçekleştirilen turizm faaliyetlerinden olumsuz olarak etkilenen bölge halkı, ilgili yerde turist faaliyetlerinin gerçekleşmemesi yönünde davranışlar göstermektedirler. Tarihte bunun ilk örneği İspanya'nın Barselona şehrinde meydana gelmiştir (Boz & Özkan, 2019). Taşıma kapasitesinin üzerinde turist ağırlayan şehirlerde daha farklı olumsuz etkiler de görülmektedir. Bu nedenle de yerli halkın üzerinde turizme katılma ve turizme açılma korkusu ortaya çıkmaktadır (Türker, Selçuk & Özyıldırım, 2016). Yerli halk turistlere ön yargılı bir bakış açısı ile yaklaşmakta ve turizme karşı bir direnç ortaya çıkabilmektedir.

Kent Yaşam Memnuniyeti

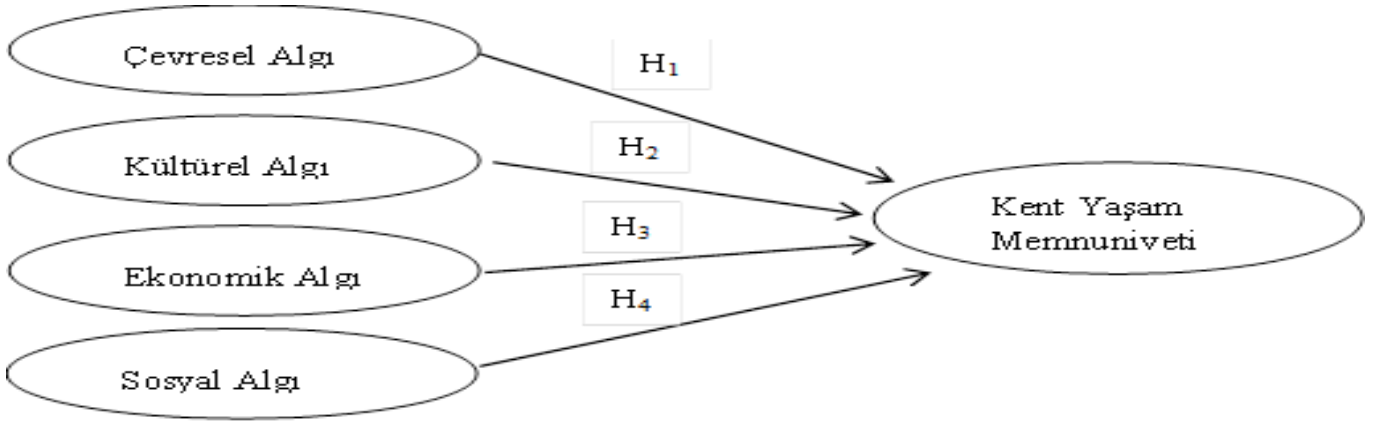
Kentleşme kavramı yaşam kalitesi ile yakinen ilişkili bir kavramdır. Bir destinasyonun kentleşmesi ya da kent adını alabilmesi için yaşam kalitesinin de yüksek olması gerekmektedir (Çelik & Topsakal, 2017). Bir destinasyonda yaşam kalitesinden söz edebilmek için ilgili destinasyonun bazı standartlara da sahip olması beklenmektedir. Bu standartlar ise genellikle ekonomik, çevresel, sosyal ve kültürel konularla ilgilidir. Günümüzde bazı şehirlere yaşanan yüksek göç unsuru ve düzenlenen turistik faaliyetler kent yaşam kalitesinde değişimlerin yaşanmasına neden olmaktadır. İnsanların yaşam kalitesine yönelik olumlu algılarının bütünü ise kent yaşam memnuniyeti olarak literatürde yer almaktadır. Diğer bir ifadeyle, kent yaşam memnuniyeti insanların yaşadıkları şehirden duydukları tatmin düzeyleri ile ilgili bir kavram olarak ifade edilmektedir (Atik, Taçoral & Altunkasa, 2014).

Turizm deneyimlere dayanan bir faaliyet olarak kabul edilmektedir. Turistlerin bir destinasyona yönelik ziyaretlerinin temelinde yatan en önemli neden de deneyimleme ihtiyacı olarak görülmektedir. Turistlerin ziyaret etmiş oldukları yerlerdeki kaldıkları süre, gezdikleri yerler ve katıldıkları aktiviteler o destinasyona yönelik birçok algıyı da etkilemektedir. Örneğin, bir bölgenin çok fazla sayıda turist kabul etmesi o bölgede yaşayan yerli halka gelir imkânı sağlarken aynı zamanda bölgenin edindiği popüleriteden ötürü oradaki yaşam maliyetinin de aynı orantıda artmasına neden olmaktadır. Bunun yanında negatif etki olarak da ilgili destinasyonlarda hava, çevre ve gürültü kirliliği gibi etkilerin de ortaya çıkması muhtemel sorunlar olarak görülmektedir.

Kentlere yönelik yaşam kalitesini ve algıyı etkileyen bir diğer unsur ise aşırı turizm kavramıdır. Aşırı turizmin görüldüğü kentlerde genellikle yaşam kalitesine yönelik memnuniyet düşürmektedir. Bu durumda yerli halkın turizme yönelik bakış açısı negatif yönde etkilenmektedir (Duyar & Bayram, 2019). Kısacası aşırı turizm kavramı genel olarak incelendiğinde destinasyon açısından olumlu bir faaliyet olarak algılsa da temele inildiğinde bazı problemleri beraberinde getirmektedir. Böyle bir problemin çözümü için şehir planlamacılığı ve yönetim faaliyetlerinin daha koordineli ve planlı bir şekilde yürütülmesi gerekmektedir.

Araştırma Modeli ve Hipotezler

Araştırma kapsamında yerel halkın aşırı turizme yönelik algıları ile kent yaşamından memnuniyetleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Bu ilişkilerin test edilmesi için ise öncelikle araştırma modeli kurulmuş ve hipotezler belirlenmiştir (Şekil 1).

Şekil 1. Araştırma Modeli

Araştırma modeli üzerinden çalışma kapsamında sınanması düşünülen dört adet hipotez kurulmuştur. Araştırmanın hipotezleri aşağıdaki gibidir:

H1: Yerel halkın aşırı turizme yönelik çevresel algılarının kent yaşamından memnuniyetlerine istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.

H2: Yerel halkın aşırı turizme yönelik kültürel algıların kent yaşamından memnuniyetlerine istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.

H3: Yerel halkın aşırı turizme yönelik ekonomik algılarının kent yaşamından memnuniyetlerine istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.

H4: Yerel halkın aşırı turizme yönelik sosyal algılarının kent yaşamından memnuniyetlerine istatistiksel olarak anlamlı bir etkisi vardır.

Yöntem

Bu araştırmada Eskişehir Odunpazarı Evleri bölgesinde yaşayan halkın aşırı turizme yönelik algılarının kent yaşamından memnuniyetlerine olan etkileri nicel araştırma yöntemlerinden yararlanılarak ölçülmüştür. Araştırmada yerel halkın aşırı turizm ile ilgili çevresel, kültürel, ekonomik ve sosyal algıları ile kent yaşam memnuniyetleri arasındaki ilişki yapısal eşitlik modellemesi aracılığıyla ölçülmüştür. Yapısal eşitlik modellemesi; gizil ve gözlenen değişkenler arasındaki neden-sonuç ilişkilerinin ölçülmesinde kullanılan çok değişkenli bir istatistiksel analiz yöntemi olarak tanımlanmaktadır (Yılmaz & Çelik, 2016).

Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini Eskişehir Odunpazarı Evleri bölgesinde ve çevre mahallelerde ikamet eden yerel halk oluşturmaktadır. Büyüklüğü bilenen evrende %95 güven aralığında ve %5 hata payında en az 383 katılımcıya anket uygulanması gerektiğine karar verilmiştir (Çıngı, 2009). Buradan hareketle, yüz yüze anket tekniğiyle araştırma örneklemini olarak belirlenen 402 kişiye anket uygulanmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırma verilerinin toplanmasında nicel araştırma yöntemlerinden olan anket tekniği kullanılmıştır. Çalışmada kullanılan anket formu; Diener, Emmons, Larsen ve Griffin (1985), Kim, Gursoy ve Lee (2006) ve Kim, Uysal ve Sirgy (2013) tarafından yapılan çalışmalardan yararlanılarak oluşturulmuştur. Anket formu iki bölüme ayrılmıştır. Birinci bölümde, katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik ifadeler yer almaktadır. Anketin ikinci bölümünde ise 5’li Likert tipinde “1=Hiç Katılmıyorum” dan “5=Tamamen Katılıyorum” a kadar derecelendirilmiş, katılımcıların aşırı turizm ile ilgili algılarını ve kent yaşam memnuniyetlerini ölçmeye yönelik 21 adet ifade yer almaktadır.

Bulgular

Araştırmanın bulgular aşamasında öncelikle katılımcıların demografik özelliklerine yönelik bulgular tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır. Analizin devamında ise ölçeğin geçerlik ve güvenilirliğine bakılmıştır. Güvenilirlik aşamasından sonra ise sırasıyla doğrulayıcı faktör analizi ve yapısal eşitlik modellemesi bulguları incelenmiştir.

Katılımcıların Demografik Özelliklerine Yönelik Bulgular

Analizin ilk aşamasında araştırmanın örneklemini oluşturan 402 katılımcının cinsiyet, yaş, gelir ve ikamet süresi gibi demografik özelliklerine yönelik bulgular tablolaştırılmış ve yorumlanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Bulguları

Cinsiyet	Sayı	Yüzde (%)
Erkek	192	47,8
Kadın	210	52,2
Yaş	Sayı	Yüzde (%)
18 – 29 Yaş Arası	130	32,3
30 – 39 Yaş Arası	114	28,4
40 – 49 Yaş Arası	76	18,9
50 – 59 Yaş Arası	46	11,4
60 Yaş ve Üstü	36	9,0
Gelir	Sayı	Yüzde (%)
2000 TL Altı	90	22,4
2001 – 4000 TL Arası	136	33,8
4001 – 6000 TL Arası	106	26,4
6001 TL ve Üstü	70	17,4
İkamet Süresi	Sayı	Yüzde (%)
1 – 5 Yıl Arası	60	14,9
6 – 10 Yıl Arası	58	14,4
11 – 15 Yıl Arası	66	16,4
16 – 20 Yıl Arası	106	26,4
21 Yıl ve Üstü	112	27,9
TOPLAM	402	100

Tablo 1’e göre araştırmaya katılanların %47,8’inin erkek (192), %52,2’sinin ise kadın (210) olduğu görülmektedir. Ayrıca katılımcıların %32,3’ü 18 – 29 yaş arasında (130), %28,4’ü 30 – 39 yaş arasında (114), %18,9’u 40 – 49 yaş arasında (76), %11,4’ü 50 – 59 yaş arasında (46) ve %9’u 60 yaş üstündedir (36). Katılımcıların %22,4’ü 2000TL altı (90), %33,8’i 2001TL ve 4000TL arası (136), %26,4’ü 4001TL ve 6000TL arası (106), %17,4’ü 6001TL ve üstü (70) gelire sahiptir. Anketin birinci bölümünde katılımcılara sorulan diğer bir ifade de Eskişehir

Odunpazarı Evleri bölgesindeki ikamet süreleridir. Buna göre katılımcıların %14,9'u 1 – 5 yıl (60), %14,4'ü 6 – 10 yıl (58), %16,4'ü 11 – 15 yıl (66), %26,4'ü 16 – 20 yıl (106), %27,9'u 21 yıl ve üstü (112) süredir ilgili bölgede ikamet etmektedir.

Geçerlik ve Güvenirlik Bulguları

Demografik özelliklere yönelik bulgular incelendikten sonra toplanan verilerin geçerlik ve güvenirlik analizi yapılmıştır. Tablo 2'de güvenirlik analizine ilişkin bulgular yer almaktadır.

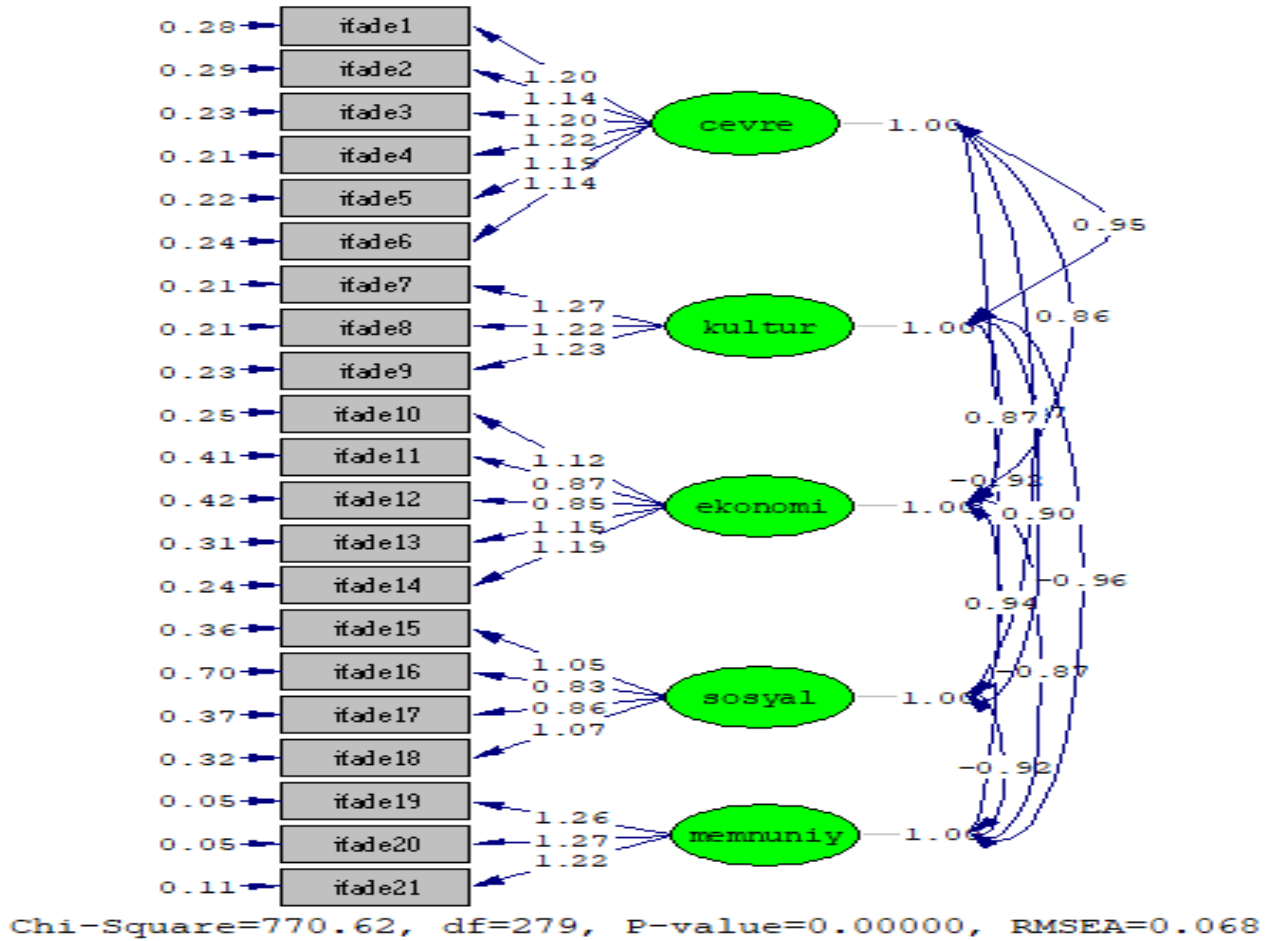
Tablo 2. Güvenirlik Analizi Bulguları

İfadeler	Ortalama	Standart	İfade Çıkartıldığında
		Sapma	
1.Aşırı turizmin çevre kirliliği yarattığını düşünüyorum.	2,3831	1,31271	0,901
2.Aşırı turizmin gürültü kirliliği yarattığını düşünüyorum.	2,4030	1,26207	0,902
3.Aşırı turizm sonucunda çok fazla çöp ortaya çıktığını düşünüyorum.	2,4204	1,29063	0,901
4.Aşırı turizmin bölgenin peyzaj güzelliğini bozduğunu düşünüyorum.	2,3035	1,30697	0,900
5.Aşırı turizmin bölgenin bitki örtüsüne zarar verdiğini düşünüyorum.	2,2861	1,27913	0,900
6.Aşırı turizmin bölgenin yeşil alanlarına zarar verdiğini düşünüyorum.	2,2960	1,24521	0,901
7.Aşırı turizmin yerel halkın kültürel kimliğine zarar verdiğini düşünüyorum.	2,3209	1,34702	0,900
8.Aşırı turizmin oluşturduğu ticari talebin bölgenin el sanatlarına zarar verdiğini düşünüyorum.	2,2189	1,30483	0,901
9.Yerel halkın, gelen turistleri taklit ederek davranışlarının ve hareketlerinin değiştiğini düşünüyorum.	2,3806	1,31817	0,901
10.Aşırı turizmin bölgedeki emlak fiyatlarını arttırdığını düşünüyorum.	3,2264	1,22159	0,902
11.Aşırı turizmin sonucunda yerel yönetimlerin daha fazla yatırım maliyetine katlandığını düşünüyorum.	2,8259	1,08010	0,904
12.Aşırı turizmin yerel işletmelerden çok ulusal ve uluslararası işletmelere fayda sağladığını düşünüyorum.	2,7637	1,07168	0,904
13.Aşırı turizmin bölgede satılan ürünlerin fiyatını arttırdığını düşünüyorum.	3,0746	1,28074	0,902
14.Aşırı turizmin bölgedeki yaşam maliyetini arttırdığını düşünüyorum.	3,1667	1,28664	0,902
15.Aşırı turizm nedeniyle trafiğin sıkıştığını düşünüyorum.	3,3980	1,20919	0,904
16.Aşırı turizmin nedeniyle suç oranlarının arttığını düşünüyorum.	2,4627	1,18168	0,905
17.Aşırı turizmin bölgeye ve Eskişehir'e göçü arttırdığını düşünüyorum.	3,0224	1,05556	0,904
18.Aşırı turizmin nedeniyle bölgede park yeri bulmanın zorlaştığını düşünüyorum.	3,3881	1,20624	0,903
19.İkamet ettiğim yerde yaşamaktan memnunum.	3,6866	1,27952	0,939
20.İkamet ettiğim yerdeki yaşamımda her şeyin yolunda gittiğini düşünüyorum.	3,6269	1,28489	0,939
21.İkamet ettiğim yerdeki yaşamımda hedeflerime ulaştığımı düşünüyorum.	3,5846	1,26099	0,939
Ölçeğin Güvenirliği			0,913

Tablo 2 incelendiğinde, ölçeğin güvenirliği 0,913 olarak bulunmuştur. Cronbach Alpha değeri 0,70'in üzerinde olduğu için araştırmada kullanılan ölçeğin geçerlik ve güvenirliğinde bir problem görünmemektedir.

Faktör Analizi Bulguları

Geçerlik ve güvenirlik ile ilgili çalışmalardan sonra faktör analizi aşamasına geçilmiştir. Buradan hareketle, toplanan verilere doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır (Şekil 2). Doğrulayıcı faktör analizi sonuçları literatürde sıklıkla kullanılan uyum ölçütleri açısından değerlendirilmiştir (Tablo 3).

Şekil 2. Doğrulayıcı Faktör Analizi Bulguları

Şekil 2'ye göre aşırı turizmin alt boyutları; çevresel algı (ÇA), kültürel algı (KA), ekonomik algı (EA) ve sosyal algı (SA) şeklinde isimlendirilmiştir. Araştırma modelinde yer alan diğer boyut ise kent yaşam memnuniyetidir (KYM). Tablo 3'te önerilen modelin uyum değerleri ve standart uyum değerleri yer almaktadır.

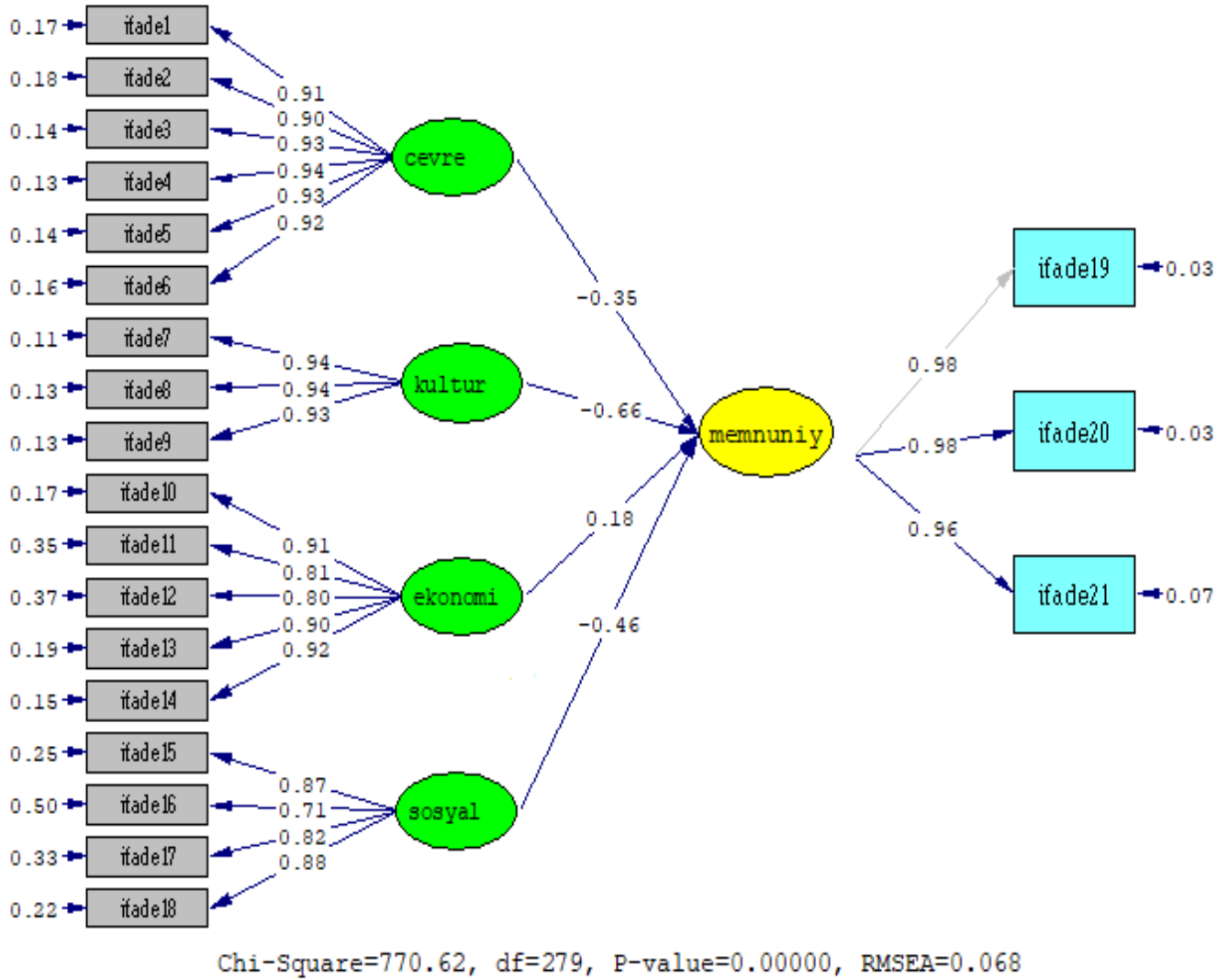
Tablo 3. Önerilen Modelin Uyum Değerleri ve Standart Uyum Ölçütleri

Uyum Ölçütleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Model Değeri	Uyum
χ^2 / sd	$0 \leq \chi^2 / sd < 2$	$2 \leq \chi^2 / sd \leq 3$	2,76	Kabul Edilebilir
RMSEA	$0 \leq RMSEA < 0,05$	$0,05 \leq RMSEA \leq 0,08$	0,068	Kabul Edilebilir
SRMR	$0 \leq SRMR < 0,05$	$0,05 \leq SRMR \leq 0,10$	0,042	İyi Uyum
NFI	$0,95 < NFI \leq 1,00$	$0,90 \leq NFI \leq 0,95^a$	0,98	İyi Uyum
NNFI	$0,97 < NNFI \leq 1,00$	$0,95 \leq NNFI \leq 0,97^b$	0,98	İyi Uyum
IFI	$0,95 < IFI \leq 1,00$	$0,90 \leq IFI \leq 0,95$	0,98	İyi Uyum
RFI	$0,95 < RFI \leq 1,00$	$0,90 \leq RFI \leq 0,95$	0,97	İyi Uyum
CFI	$0,97 < CFI \leq 1,00$	$0,95 \leq CFI \leq 0,97$	0,98	İyi Uyum
GFI	$0,95 < GFI \leq 1,00$	$0,90 \leq GFI \leq 0,95$	0,91	Kabul Edilebilir
AGFI	$0,90 < AGFI \leq 1,00$	$0,85 \leq AGFI \leq 0,90$	0,86	Kabul Edilebilir

Tablo 3 incelendiğinde önerilen model için yapılan doğrulayıcı faktör analizinin, standart uyum ölçütleri açısından 6 değerinin iyi uyum ve 4 değerinin ise kabul edilebilir uyum gösterdiği tespit edilmiştir.

Yapısal Eşitlik Modellemesi Bulguları

Analizin son aşamasında, araştırma kapsamında kurulan modelin ve hipotezlerin test edilmesi için yapısal eşitlik modellemesi kullanılmıştır.

Şekil 3. Yapısal Eşitlik Modellemesi Bulguları

Şekil 3'te yer alan verilerin yorumlanabilmesi için modelin yapı geçerliğine ve açıklanan varyans değerlerine bakılmıştır (Tablo 4). Tablo 4'te yapı geçerliği ve hipotez testlerinin sonuçları yer almaktadır.

Tablo 4. Yapı Geçerliği ve Açıklanan Varyans Bulguları

Faktörler / Maddeler	Standart Yükler	t-değeri	R ²	Yapı Güvenirliği i	Açıklanan Varyans (AVE)
Çevresel Algı (ÇA)	0,91	12,44***	0,8281	0,97	0,85
	0,90	12,62***	0,8100		
	0,93	12,04***	0,8649		
	0,94	11,77***	0,8836		
	0,93	12,00***	0,8649		
	0,92	12,33***	0,8464		

Tablo 4. Yapı Geçerliliği ve Açıklanan Varyans Bulguları (devamı)

Kültürel Algı (KA)				0,96	0,88
	0,94	11,00***	0,8836		
	0,94	11,37***	0,8836		
	0,93	11,58***	0,8649		
Ekonomik Algı (EA)				0,94	0,75
	0,91	11,16***	0,8281		
	0,81	13,07***	0,6561		
	0,80	13,15***	0,6400		
	0,90	11,60***	0,8100		
	0,92	10,67***	0,9464		
Sosyal Algı (SA)				0,89	0,68
	0,87	11,81***	0,7569		
	0,71	13,46***	0,5041		
	0,82	12,67***	0,6724		
	0,88	11,39***	0,7744		
Kent Yaşam Memnuniyeti (KYM)				0,98	0,96
	0,98	8,55***	0,9604		
	0,98	8,61***	0,9604		
	0,96	11,96***	0,9216		
Hipotezler		Sonuç			
$H_1: \text{ÇA} \rightarrow \text{KYM}$	-0,35	-3,10***	Desteklendi		
$H_2: \text{KA} \rightarrow \text{KYM}$	-0,66	-7,89***	Desteklendi		
$H_3: \text{EA} \rightarrow \text{KYM}$	0,18	2,28**	Desteklendi		
$H_4: \text{SA} \rightarrow \text{KYM}$	-0,46	-4,74***	Desteklendi		

Tablo 4 incelendiğinde, çevresel algıda (ÇA) yaşanan bir birimlik artışın kent yaşam memnuniyetini (KYM) -0,35 birim azalttığı görülmektedir (H1 desteklenmiştir). Kültürel algıda (KA) yaşanan bir birimlik artışın kent yaşam memnuniyetini (KYM) -0,66 birim azalttığı görülmektedir (H2 desteklenmiştir). Ekonomik algıda (EA) yaşanan bir birimlik artışın kent yaşam memnuniyetini (KYM) 0,18 birim artırdığı görülmektedir (H3 desteklenmiştir). Sosyal algıda (SA) yaşanan bir birimlik artışın kent yaşam memnuniyetini (KYM) -0,46 birim azalttığı görülmektedir (H4 desteklenmiştir).

Sonuç

Yapılan çalışmada Eskişehir Odunpazarı Evleri bölgesinde yaşayan halkın aşırı turizme yönelik algılarının kent yaşam memnuniyetine olan etkileri incelenmiştir. Araştırma sonucunda ise yerel halkın aşırı turizme yönelik çevresel, sosyal ve kültürel algılarının kent yaşamından memnuniyetlerini negatif yönlü; ekonomik algıların ise pozitif yönlü olarak etkilediği tespit edilmiştir.

Aşırı turizm sonucunda gürültü kirliliği, çevre kirliliği, ortaya çok fazla çöp çıkması, peyzajın bozulması ve yeşil alanlara zarar verilmesi gibi çevresel etkilerin, katılımcıların kent yaşamından memnuniyetlerini azaltan bir faktör olarak görülmüştür. Yine turistleri taklit etme sonucu yaşanan kendi kimliğinden uzaklaşmalar ve tarihsel dokuyla özdeşleşmeyen el sanatları ürünlerinin satılması gibi kültürel etkilerin de kent yaşamından memnuniyet azaltan bir faktör olduğu belirlenmiştir. Ayrıca bölgeye ve destinasyonun tamamına yönelik göçler, suç oranlarındaki artışlar ve trafikte yaşanan sıkışmalar gibi insanların gündelik hayatına etki eden sosyal olaylarında kent yaşamından memnuniyeti negatif yönlü olarak etkileyen bir faktör olduğu tespit edilmiştir. Buraya kadar elde edilen bulgular ve sonuçlar mevcut literatürde yer alan çalışmalarla paralellik göstermekte ve literatürde yer alan çalışmaları desteklemektedir (Türker, Selçuk & Özyıldırım, 2016; Boz & Özkan, 2019; Duyar & Bayram, 2019; Yumuk & Altıntaş, 2019).

Yapılan bu araştırmada Eskişehir Odunpazarı Evleri bölgesinde ikamet eden yerel halkın emlak fiyatlarında yaşanan artışlar, uluslararası işletmelere sağladığı faydalar ve satılan ürünlerin fiyatlarında yaşanan yükselişler gibi aşırı turizm sonucu ortaya çıkan ekonomik etkilerin kent yaşamlarından memnuniyetlerini artırdığı ortaya konulmuştur. Diğer bir ifadeyle, bu araştırmanın katılımcıları aşırı turizm sonucunda yaşanan ekonomik değişimlerden olumlu şekilde etkilenmektedir. Bunun en temel nedenlerinin ise ilgili bölgede yaşayan halkın büyük çoğunluğunun kendi evlerinde ikamet ediyor olmasından ve bu bölgede ticaretle uğraşmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. İleride yapılacak olan araştırmalarda da bu çalışmada kullanılan ölçeğin kullanılmasının ve bu araştırmanın sonuçlarıyla kıyaslamalar yapılmasının literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Atik, A., Taçoral, E. & Altunkasa, F. (2014). Kent halkının kentsel yaşam memnuniyeti üzerinde etkili sosyo-demografik özelliklerinin belirlenmesi üzerine bir araştırma: Kemaliye örneği. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 4(9), 21-33.
- Avcı, N. (2007). Turizmde taşıma kapasitesinin önemi. *Ege Akademik Bakış*, 7(2), 485: 501.
- Boz, M. & Özkan, Ç. (2019). Sürdürülebilir şehir turizmi: Barselona aşırı turizm örneği. In O. Emir (ed) 20. Ulusal 4. Uluslararası Turizm Kongresi Bildiriler Kitabı (pp. 838-344). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Çelik, P. & Topsakal, Y. (2017). Akıllı turizm destinasyonları: Antalya destinasyonunun akıllı turizm uygulamalarının incelenmesi. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 14(3), 149-166.
- Çıngı, H. (2009). *Örnekleme Kuramı*, Üçüncü Baskı, Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- Diener, E., Emmons, R.A., Larsen, R.J. & Griffin, S. (1985). The satisfaction with life scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71-75.
- Duyar, M. & Bayram, M. (2019). Aşırı turizm ve aşırı turizm korkusu: Yerel halk ve turizm ilişkisinin evrimi. *International Journal of Geography and Geography Education*, 40, 347-362.
- Kim, H.Y.J., Gursoy, D. & Lee, S. (2006). The impact of the 2002 World Cup on South Korea: Comparisons of pre- and post-games. *Tourism Management*, 27(1), 86-96.
- Kim, K., Uysal, M. & Sirgy, M.J. (2013). How does tourism in a community impact the quality of life of community residents?. *Tourism Management*, 36, 527-540.
- Sheivachman, A. Iceland and the Trials of 21st Century Tourism. 3 Ocak 2020 tarihinde <https://skift.com/iceland-tourism/> sayfasından erişilmiştir.
- Türker, N., Selçuk, Ş. & Özyıldırım, A. (2016). Turizmin yerel halkın yaşam kalitesi üzerine etkisi: Safranbolu örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 1-13.
- Yıldız, Z. (2011). Turizm sektörünün gelişimi ve istihdam üzerindeki etkisi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 3(5), 54-71.
- Yılmaz, V. & Çelik, H.E. (2016). *Lisrel 9.1 ile Yapısal Eşitlik Modellemesi*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Yumuk, Y. & Altıntaş, V. (2019). Bodrum'da yaşayan yerel halkın kentsel yaşam kalitesi algılarının aşırı turizm (overtourism) kapsamında değerlendirilmesi. *Uřak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 12, 90-102.

The Effect of Overtourism on Urban Life Satisfaction: The Case of Eskişehir Odunpazarı

Barış DEMİRCİ

Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Tourism, Eskişehir/Turkey

İlayda YILMAZ

Eskişehir Osmangazi University, Institute of Social Sciences, Eskişehir/Turkey

Yasin Emre OĞUZ

Eskişehir Osmangazi University, Faculty of Tourism, Eskişehir/Turkey

Extensive Summary

Overtourism means that the carrying capacity in a destination reaches its maximum level. It is known that if the carrying capacity is exceeded, the perceptions of residents towards the quality of urban life and the sustainability of the destination are negatively affected (Avcı, 2007; Yumuk & Altıntaş, 2019). The changes in the quality of life together with overtourism affect the whole urban. In addition to its negative environmental effects on the urban, it also causes some effects on the residents living there (Türker, Selçuk, & Ozyıldırım, 2016). In other words, the whole destination is exposed to these effects positively or negatively. The tourism sector provides an important source of income for both Turkey and the world, is a sector that plays an active role in employment (Yıldız, 2011). Therefore, the development of the tourism sector should be provided in a planned and balanced manner. In order to provide sustainability and income flow, negative factors that will affect the development of tourism should be determined and tried to be minimized. Since overtourism is one of these negative factors, determining both negative effects and potential areas that may be exposed to it and applying a correct planning method are of great importance for tourism (Duyar & Bayram, 2019).

Some destinations are attracted a lot of attention from tourists due to factors such as natural resources, environmental and popularity. Especially, the improvement of transportation facilities and the widespread use of social media have increased the appeal of certain destinations. In current technology, people can share both satisfaction and complaints with each other in a very short time. Thus, the popularity and social media visibility of visited destinations can increase very quickly. Even some historical destination, which have not received much demand recently, have become the focus of attention by tourists with the influence of social media. However, this situation causes the relevant destinations to be affected by negative factors such as overtourism.

In the literature review, it was seen that there are not many studies on the concept of overtourism. The main reason for this is that although it has been known theoretically for years, overtourism as a concept entered the literature in 2016 (Sheivachman, 2016). Accordingly, overtourism is expressed as the demand for a destination exceeding the carrying capacity that the destination can meet (Yumuk & Altıntaş, 2019).

For example, the fact that a region accepts too many tourists provides income for the locals living in that region, while at the same time, it causes the cost of living there to increase in the same proportion due to the popularity of the region. (DTÖ, 2020).

According to the literature review on the subject, it has been observed that the negative effects created by over tourism are also quite effective on the local people of the region where the activity takes place. The people of the region, who are negatively affected by the tourism activities, behave in the direction of not taking place tourist activities in the relevant place.. In cities that host tourists above their carrying capacity, different negative effects are also seen. For this reason, the fear of participating and evolving to tourism arises among the locals (Türker, Selçuk & Özyıldırım, 2016).

The concept of urbanization is closely related to the quality of life. In order for a destination to become urbanized or take the city name, the quality of life must also be high. (Çelik & Topsakal, 2017). In order to be able to talk about the quality of life in a destination, it is expected that the relevant destination has some standards. These standards are generally related to economic, environmental, social and cultural issues. Today, high immigration to some cities and organized touristic activities cause changes in the quality of life of the city. The whole of people's positive perceptions about the quality of life are included in the literature as urban life satisfaction. In other words, urban life satisfaction is expressed as a concept related to the level of satisfaction people have about the city they live in. (Atik, Taçoral & Altunkasa, 2014).

Tourism is recognized as an experience-based activities. The most important reason behind the tourists' visit to a destination is seen as the need to experience The time that tourists stay in the places they have visited, the places they visit and the activities they participate in affect many perceptions of that destination. For example, the fact that a region accepts too many tourists provides income for the locals living in that region, while at the same time, it causes the cost of living there to increase in the same proportion due to the popularity of the region. In addition, negative effects such as air, environment and noise pollution are seen as possible problems in the relevant destinations.

The starting point of this research is to determine the effects of over tourism on local people. Based on this, the aim of the research was determined as determining the effects of the perceptions of the local people living in Eskişehir Odunpazarı Houses region towards over tourism on their urban life satisfaction.

Questionnaire technique was used to collect research data. In the analysis phase of the research, structural equation modeling was used. When the literature is examined, it is determined that there are not many studies on this subject. It has been observed that the conducted studies are generally based on satisfaction scales and negative statements as a result of this are interpreted as over tourism.. In this study, through the studies in the literature (Diener, Emmons, Larsen & Griffin, 1985; Kim, Gürsoy & Lee, 2006; Kim, Uysal & Sirgy, 2013), the effects on the satisfaction of urban life were examined by using a measurement tool for extreme tourism and its sub dimensions.

As a result of the research, while environmental, social and cultural perceptions of local people towards excessive tourism negatively affect their satisfaction with urban life; It has been determined that economic perceptions affect positively. Environmental effects such as noise pollution, environmental pollution, too much garbage, degradation of the landscape and damage to green areas as a result of over tourism have been seen as a factor that reduces the satisfaction of the participants from urban life. It has also been determined that cultural effects such as the departure from their own identity as a result of imitating tourists and the sale of handicraft products that do not identify with the historical texture are also factors that reduce the satisfaction with the urban life. In addition, social events that affect people's daily life, such as migrations to the region and the entire destination, increase in crime rates and traffic jams, have been found to be a factor that negatively affects the satisfaction of urban life. The findings and results

obtained so far are in line with the studies in the current literature and support the studies in the literature. (Türker, Selçuk & Özyıldırım, 2016; Boz & Özkan, 2019; Duyar & Bayram, 2019; Yumuk & Altıntaş, 2019).

In this study, it has been revealed that the economic effects resulting from excessive tourism such as the increases in property prices of the local people living in Eskişehir Odunpazarı Houses region, the benefits they provide to international businesses and the increases in the prices of the products sold increase their satisfaction with the urban life. In other words, the participants of this research are positively affected by the economic changes as a result of over tourism. The main reasons for this are thought to be due to the fact that the majority of the people living in the relevant region live in their own houses and they are engaged in trade in this region. It is thought that using the scale used in this study in future studies and making comparisons with the results of this research will contribute to the literature.